

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
S. T. de Girona

Núm. K005E- 3992

Data 29 DES. 2000 Hora 10:05

Registre d'entrada

2966

Girona, 29 de desembre de 2000

Pel present escrit faig lliurament al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (Delegació de Girona, c/Juli Garreta, 14) de l'informe-memòria de l'excavació i restauració de la cova-dolmen de la riera Quarentena II (Roses).

Sense cap més particular, atentament,

Josep Tarrús i Galter

**Informe-memòria de l'excavació i restauració
de la cova-dolmen de la Riera Quarentena II
(Roses, Alt Empordà).2000.**

Josep Tarrús i Galter *
Àngels Custoja *
Paula Santamaría *
Enric Carreras i Vigorós **
Pere Gay i Fumadó **

* Arqueòlegs i membres del GESEART

** Membres del GESEART (Grup empordanès de salvaguarda i estudi de l'arquitectura rural i tradicional)

• Nom

Aquest nom li fou donat pels seus descobridors Carles Pàramo Barberà, Esteve Martínez i Carles Pàramo Ponseti l'any 1999, donat que estava a pocs metres de la cova-dolmen de la Riera Quarentena I.

• Situació

A la part alta del marge esquerre de la riera Quarentena, prop del Pla de les Gates on neix aquesta riera, al costat sud del cap de Creus. Queda a uns 50 m al sud de l'anterior - Riera Quarentena I -, sempre dins del terme municipal de Roses (Alt Empordà).

• Coordenades geogràfiques

Latitud Nord = 42° 15' 41"
Longitud est = 3° 12' 16", del meridià de Greenwich.

Segons coordenades GPS, situades sobre el mapa topogràfic 1:25.000 - Rosas- del full 259-I de l'IGN.

• Localització

Des de Roses cal agafar la carretera que va a la cala Montjoi, fins que arribarem al puig on és el dolmen de la Creu d'En Cobertella, al cap d'1 km. Des de la nova zona d'aparcament cal prendre un camí, obert recentment, que s'enfila pel marge esquerre de la riera Quarentena. Al cap d'uns 650 m veurem la cova-dolmen de la Riera Quarentena I, llavors cal desviar-se del camí cap a l'esquerra (sud-est) i caminar uns 50 m fins a la plataforma rocosa on hi ha aquesta nova cova-dolmen de la Riera Quarentena II.

• Entorn geològic

Les roques de l'entorn immediat són de gneis amb algun aflorament de quars. El sòl és pedregós i superficial.

- Entorn geogràfic

A sota mateix del monument hi ha la riera Quarentena, que desemboca a la platja de Roses, i al cim seu s'obre el Pla de les Gates, on neix aquesta riera. El terreny és molt rocós, però encara s'hi veuen travesses de vinya a prop seu. Actualment la vegetació consisteix en una brolla d'estepes i brucs. El paratge està ben conservat, amb els camins arreglats i sense cap urbanització.

- Emplaçament

Aquesta cova-dolmen es sobre l'espadat del marge esquerre de la riera Quarentena, en una plataforma una mica enretirada de la seva vertical. La seva situació és molt dominant per tots els costats, llevat del nord, on hi ha la part superior del vessant. La seva obertura és perpendicular a la vall inferior de la riera Quarentena i d'esquenes a la part alta del pendent.

- Altitud

És a 236 ± 10 m s.n.m. (segons GPS)

- Relació amb monuments megalítics

En un radi de 0,5-2 Km m hi ha el grup megalític de la Torre del Sastre, format pels dòlmens del Turó de l'Home, del Llit de la Generala, Casa Cremada i Creu d'En Cobertella, a més dels menhirs de la Casa Cremada I i II. El dolmen més proper és el de la Creu d'En Cobertella (600 m al sud-oest).

Ja hem dit que la cova-veïna de la Riera Quarentena II queda només a uns 50 m al seu nord, prop de la qual hi havia roques amb inscultures (cassoletes, reguerons i cruciformes).

- Història

Fou descoberta per Carles Páramo Barberà, Esteve Martínez i Carles Páramo Ponseti el mes de març de 1999, mentre inspeccionaven aquesta zona.

Posteriorment, fou visitada el 15 d'abril de 1999 per diversos membres del Geseart (E.Carreras, P.Gay i Josep Tarrús), que confirmaren el seu interès com a monument prehistòric.

- L'excavació del 2000

Va ser duta a terme entre els dies 27 de març; 3,4,10,17 d'abril; i 8 de maig de 2000, comptant amb un permís del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya a nom de Josep Tarrús, Àngels Custoja i Paula Santamaria. Vàrem comptar amb la col.laboració d' Enric Carreras i Pere Gay, membres del Geseart, que participaren en tot el procés d'excavació.

El dia 17 d'abril vàrem rebre l'ajuda de personal del Parc

Natural de l'Albera (Jaume Justafre, Ramon Pujol, David Vergés, Toni Rodríguez i Joan Pont), encapçalats pel seu director Sebastià Delclòs. Gràcies a ells va ser fàcil aixecar i posar al seu lloc, amb un tràctel, la segona llosa de la banda esquerra del corredor megalític, que estava tombada transversalment dins seu.

En resum, els treballs varen consistir en l'excavació completa de la cambra i del seu davant, on hi havia les lloses del corredor, una estela-menhir tombada, les restes del túmul i un terraplè frontal.

A l'interior de la cambra es varen diferenciar un primer nivell superficial, molt polsegós (amb 15 fragments de terrissa vidriada moderna); un segon nivell de terres engrunades i fosques, amb les restes d'una llar, que contenia restes de fauna i 2 vores de ceràmica gris medieval; i un tercer nivell de terres compactes i rogenques, que es trobava a la base de la cambra i del corredor, ja en contacte amb la roca mare subjacent, on es recuperaren 2 fragments de ceràmica a mà d'un plat-tapadora, amb acanalats interns, del bronze final i 4 fragments informes llisos, presumiblement del neolític final-calcolític, un d'ells amb l'empremta d'un cordó llis, tots dins de la cambra.

Una vegada excavat el recinte intern es va poder observar que la cavitat natural havia estat completada amb dos murs de pedra seca que empetien la seva entrada i permetien la seva connexió amb el corredor. No es va localitzar *in situ* cap resta d'enllosat, però sí que es va veure que s'havia emplenat amb blocs un esvoranc natural que hi havia a la banda dreta, per tal d'obtenir un terra regular en tota la cambra funerària.

El corredor d'accés, una vegada excavat, va quedar format per dues lloses a la banda dreta i per una a l'esquerra, més murs de pedra seca que completaven la seva allargada (dreta) o bé facilitaven la connexió amb la cambra (esquerra). Sembla que l'entrada del passadís estava obturada per un altre mur de pedra seca, del qual en restaven alguns testimonis. No hi aparegueren restes de cap enllosat, però sí d'un pedregar de blocs mitjans que regularitzava el terra i ataconava les lloses clavades.

A cada banda de les lloses del corredor es veien restes del túmul de blocs i terra que l'estintolava i protegia, malgrat que estava molt arrasat, llevat de la zona de contacte amb les parets externes de la cavitat natural.

Durant la intervenció es va excavar la base de la suposada estela-menhir, que estava tombada just al davant del costat dret del passadís. Es va localitzar el possible forat on estava clavada, que aprofitava una escletxa natural de la

roca i on encara s'hi veien restes de les falques.

Pel que fa al terraplè frontal, que permetia l'existència d'una terrassa prou ampla com per bastir-hi el corredor megalític, es va netejar i comprovar que hi existien encara 6 filades ben conservades del mur de pedra seca original.

• Estat de conservació

Quan vàrem visitar per primer cop aquesta cova-dolmen (15/4/99) només es veia aflorar la primera llosa de la banda esquerra del corredor, mentre que l'interior de la cambra estava curull de terra i pedres despreses, fins gairebé el sostre. Era difícil d'entrar-hi, però una vegada acabada l'excavació s'hi accedia de peu dret. Les restes del túmul que cobria el passadís, l'estela-menhir tombada i el terraplè frontal estaven a la vista.

• La restauració de 2000

Va consistir en la restauració dels dos murs de pedra seca que empetien l'entrada de la cambra, a la vegada que es va deixar a la vista el seu terra rocós original.

Al corredor es va posar dempeus la segona llosa de la banda esquerra, es varen reforçar les restes dels murs de pedra seca de les dues bandes i es va regularitzar amb terra i pedres el seu nivell de circulació.

Les dues bandes del túmul, a tocar les parets de la cambra, es varen reforçar amb nous blocs, per tal d'evitar el seu posterior deteriorament. També es va reforçar la part alta del mur de pedra seca del terraplè frontal i es varen col·locar noves lloses i blocs per regularitzar i enfortir la plataforma superior.

• Descripció arquitectònica

□ Tipus de sepulcre:

Cova-dolmen formada una cavitat natural dins de la roca local de gneis, tancada amb parets de pedra seca, davant dels quals hi ha un corredor megalític d'accés, format per tres lloses clavades i murs de pedra seca.

□ Classe de roca: gneis, llevat de la llosa A del corredor, que és de quars.

□ Orientació: 270° ± 5° al sud-oest

□ La cambra:

Es tracta d'un espai interior ovalat, que queda tancat per dos murs de pedra seca, que deixen un espai central on es connecta el corredor d'accés. No es conservaven restes de cap enllosat.

□ Dimensions internes de la cambra:

Longitud =	3 m
Amplada =	3,6 m
Alçada =	1,8 m

□ Tipus d'accés a la cambra:

És un corredor megalític, bastit en terreny pla, format per tres lloses clavades i murs de pedra seca. La banda esquerra comença amb un mur de pedra seca, continua amb dues lloses (A-B) arrengrerades, i acaba amb un altre tram de paret de pedra seca, que connecta amb el mur de tancament de la banda esquerra de la cambra. La banda dreta comença amb un mur de pedra seca i continua amb una llosa (C), que ja connecta amb el mur de tancament de la banda dreta de la cambra.

La direcció del passadís és axial respecte a la cambra. Amida 180 cm de longitud per 90/70 cm d'amplada i amb una alçada màxima de 137 cm.

De les lloses del passadís, l'A és de quars i es conserva sencera, encara que una mica desgastada pel seu extrem superior. La B és de gneis i també es conserva sencera, mentre que la C, la de la banda dreta, estava molt arranada i trencada pel costat superior dret. La llosa A no presentava agençaments, es va clavar pràcticament en brut. La lloses B i C presentaven la cara interna desbastada i els caires repicats. La primera (B) també tenia l'extrem superior repicat.

□ Dimensions lloses de la cambra i el corredor:

Donarem dues alçades de cada llosa, segons les dades de l'excavació de 2000: la primera és la que tenien fins al nivell sepulcral i l'altra la que tenen realment, comptant la part que estava clavada.

	Amplada	Alçada	Gruix
Llosa A =	65	131/151	20 cm
Llosa B =	62	137/157	15 cm
Llosa C =	87	74/94	10 cm

□ L'estela-menhir:

És una llosa de gneis, de secció rectangular, allisada per les dues cares, amb els caires i extrem superior repicats. A la part alta del costat dret presenta una escotadura, obtinguda per repicat, que li dóna un aspecte antropomorf. Les seves mides són: 153 cm d'alçada (20 cm dels quals anirien enterrats), 45 cm d'amplada i 15 cm de gruix màxim.

□ El túmul frontal:

Es tracta d'un túmul, format per pedres mitjanes i terra, que devia de fer un semicercle a banda i banda del corredor d'accés, encara que ara només en resten testimonis enganxats a banda i banda de les parets externes de la cavitat natural. No es conservaven restes de cap anell de contenció al seu davant. La màxima altura conservada és de 30 cm al costat esquerre.

□ El terraplè frontal:

Estava format per una paret de pedra seca, inclinada uns 30° en talús, amb un mínim de 9-10 filades de lloses i blocs de genis i de quars, de les quals se'n conserven 6 d'originals. Aquest terraplè permetia l'existència d'una plataforma superior prou ampla com per bastir-hi el corredor d'accés a la cova-dolmen, malgrat la forta inclinació natural del terreny. Feia, originalment, 1,60 m d'alçada, per 4 m d'amplada i una allargada - seguint el talús- d'1,80 m.

• Cronologia relativa

Pel tipus arquitectònic - cova-dolmen amb corredor de lloses - i per les escasses restes ceràmiques recuperades, es pot deduir que pertany a les darreres fases del megalitisme de l'Alt Empordà-Rosselló, és a dir, de la segona meitat del III mil.lenni cal aC.

• Bibliografia bàsica

Inèdit

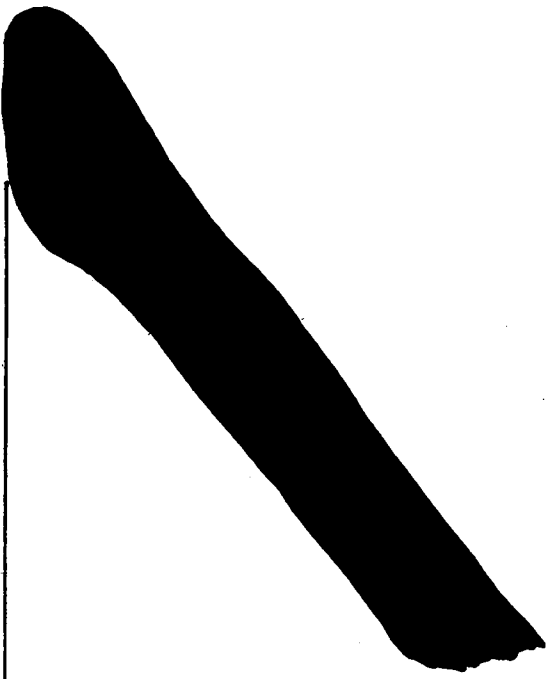
COVA-DOLMEN DE LA RIERA QUARENTENA II
Inventari de materials

U.E. : RQ II-00-1

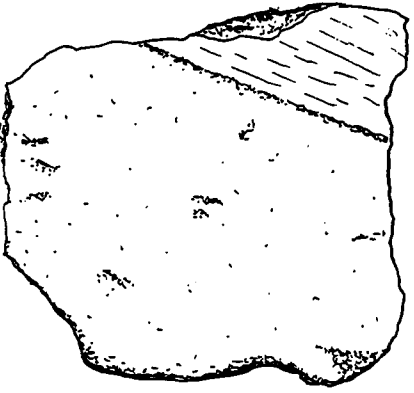
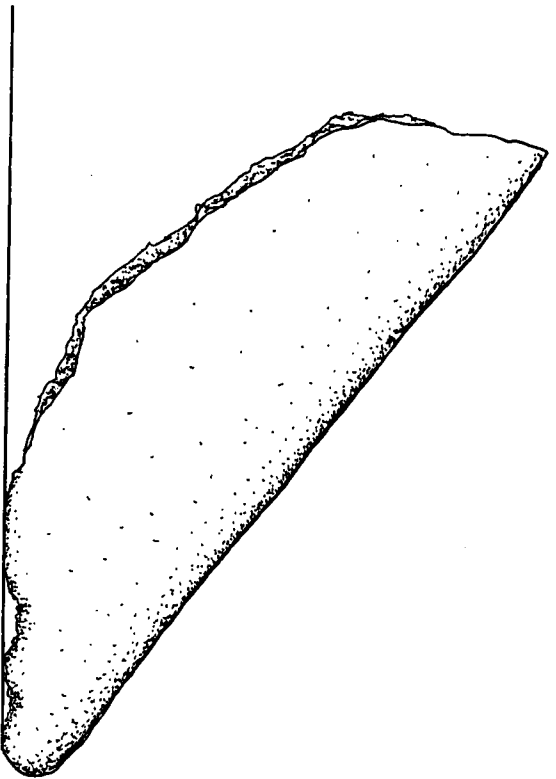
Tipus	Bases	Vores	Informes	Nanses	Nº de registre	Total
Ceràmica reduïda		2			1-2	2
Ceràmica oxidada vidrada	3	2	10		3-17	15
Total	3	4	10			17

U.E. : RQ II-00-2

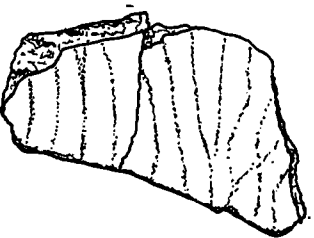
Tipus	Bases	Vores	Informes	Nanses	Nº de registre	Total
Tapadora urna del bronze		1			1	1
Ceràmica a mà oxidada de superfície allisada			1		2	1
Ceràmica del bronze amb acanalats a l'interior.			1		3	1
Ceràmica oxidada a mà amb empremta de cordó			1		4	1
Ceràmica oxidada a mà de superfície polida			1		5	1
Ceràmica oxidada a mà amb la superfície interior polida i l'exterior allisada			1		6	1
Total						6

RQ II-00-2-1

RQ II-00-2-4

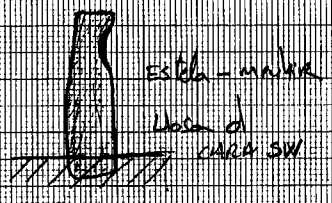
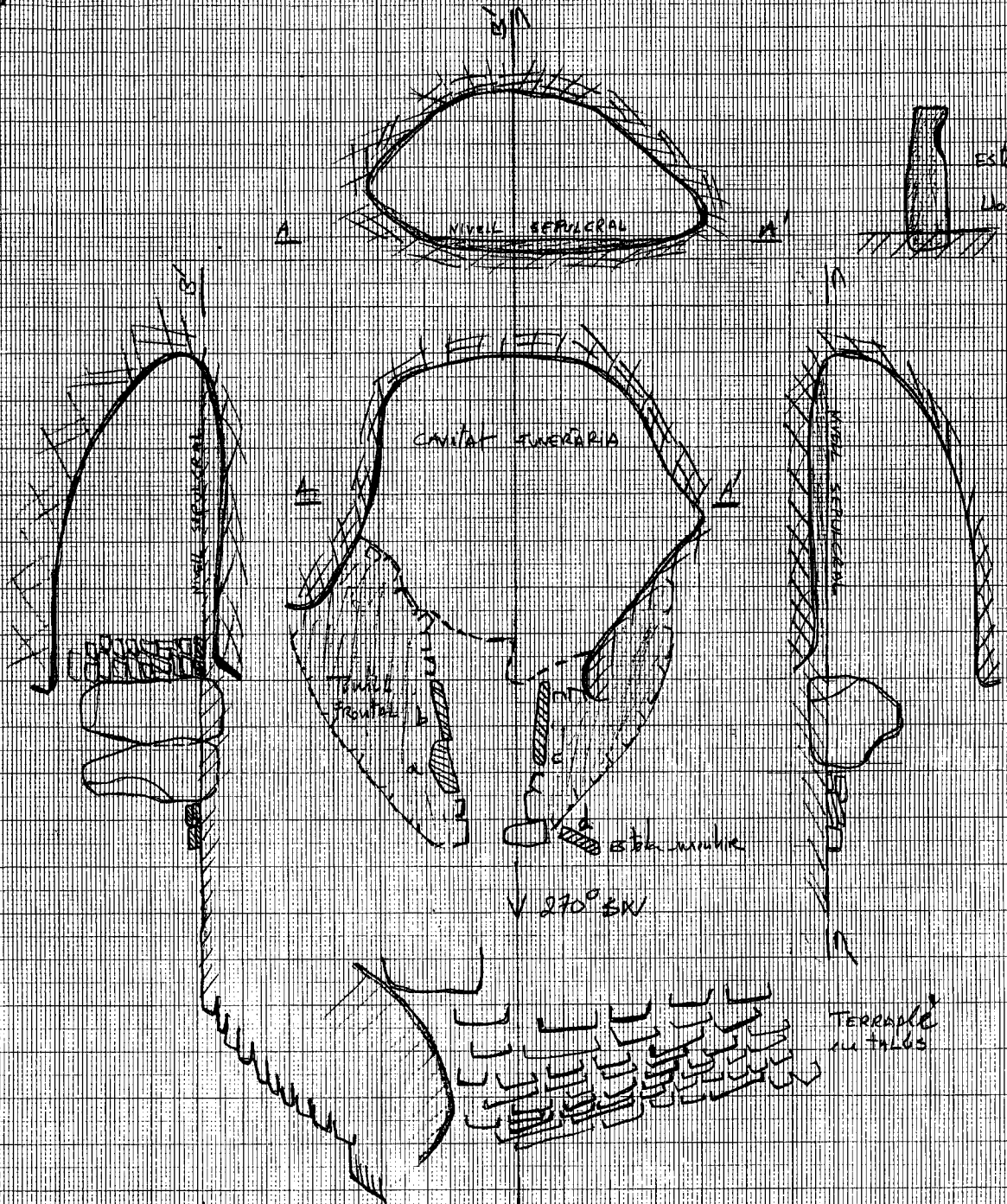

RQ II-00-2-3

est actual 1/50

in situ, multistrat
i terrenell

Casa - dolmen de la
Riera Querquerna II
(Basos) 8/5/2006

TERRALLA
en tubos

- lloc in situ
- mur
- ▨ fosa mur
- ⋮ visera cavitat
- ⋮ nivell actual del túmul final

1/50